

Op weg naar een volwassen financieringsstelsel?

2010/55
30 | 08 | 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Een zucht van opluchting ging door de Wetstraat toen duidelijk werd dat de regeringsonderhandelingen dan toch niet blokkeerden op de hervorming van de financieringswet.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Als het overleg nu zou mislukken, dan weet er niemand meer hoe het dan verder moet. De inzet is ondertussen dus al erg groot geworden. In mijn contacten met Franstaligen merk ik vooral dat ze serieus op het verkeerde been waren gezet door hun politieke vertegenwoordigers. Elkeen met gezond verstand had kunnen voorspellen dat de discussie over de centen er zat aan te komen. Dat de bevolking aan de andere kant van de taalgrens in de illusie verkeerde dat dit niet aan bod zou komen, is dan ook de verantwoordelijkheid van de Franstalige politici. Uiteraard speelden daarbij tactische overwegingen waarbij geen enkele partij wil overkomen als diegene die op dat vlak een serieuze toeging zou doen.

Buiten het pure politieke spel, is het vooral belangrijk iedereen te doen inzien dat een nieuwe

regeling omtrent de geldstromen in dit land onvermijdelijk is. Als publiek econoom kan ik alleen vaststellen dat de economische logica van ons financieringsstelsel helemaal niet het niveau haalt van dat van andere federale staten, zoals Canada en Zwitserland bijvoorbeeld. Niemand hoeft schrik te hebben van een meer rationeel systeem dat meer verantwoordelijkheid legt bij de verschillende overheden in dit land. Als we kijken naar maatstaven als de toename van het aantal ambtenaren, de toename van de kosten van het bestuur en andere dan valt immers op dat de regio's een sterke toename hebben gekend dan de federale overheid. Economen wijzen dan vaak naar het zogenaamde dotatiesysteem waarbij hogere (ongebonden) overdrachten van een hogere overheid aan een lagere de lokale overheidsbestedingen méér verhogen dan een

“

Volgens dit verschijnsel blijft het geld 'plakken' op de plaats waar het terecht komt: 'money sticks where it hits'.

”

gelijke stijging van het individuele inkomen Dit wordt aangeduid als het 'flypaper effect'. Volgens dit verschijnsel blijft het geld 'plakken' op de plaats waar het terecht

komt ('money sticks where it hits'). Vanuit deze benadering komt het erop aan gewesten te responsabi-

liseren: dit kan bijvoorbeeld door hen meer belastingsautonomie te geven ('no representation without taxation').

Ook op dit technisch gebied mogen we echter niemand een rad voor de ogen draaien. Een communautaire pacificatie kan inderdaad het pad effenen naar beter en efficiënter bestuur. Betere incentieven die ervoor zorgen dat via het financieringssysteem de regio's ook de vruchten plukken van goed beleid moeten nu eindelijk een kans krijgen. Anderzijds moeten we ons niet blind staren op een aantal fetisjen. Het duidelijkste voorbeeld is de regionalisering van de kinderbijslag. Het zal toch voor iedereen duidelijk zijn dat dit niet de echte inzet moet zijn van meer rationaliteit in het Belgisch bestel. Wat is immers het belang van een kinderbijslag die dan wel van het regionale in plaats van het federale niveau komt. Is dit inderdaad een sleutelhefboom voor onze welvaart. Of is dit gewoon

een "dikke vis" waardoor het pakket dat gerealiseerd wordt, groter lijkt? Nu de politieke logica heeft ook zijn rechten, maar laat me toe als nuchter econoom sommige onderdelen van de akkoorden als fetisjen te beschouwen. Misschien dat er geen tastbare voordelen zijn bij dergelijke verschuivingen, maar echte economische schade aanbrengen doen ze ook niet.

In elk geval is te hopen dat als het over het financiële sluitstuk gaat van elke federale staat, het fetisjehalte lager zal liggen. Als responsabilisering het echte doel is, dan moeten we ons niet fixeren op één bepaald model aangezien het doel op meer dan één manier kan bereikt worden. Daarnaast is het zo dat ook solidariteit op verschillende wijzen in een federaal fiscaal systeem kan ingebouwd worden. Te vaak laat men zich verblinden door modellen die zogenaamd fundamenteel verschillend zijn terwijl het feitelijk de gekozen parameters zijn die het resultaat bepalen. Laten we als benchmark een variant van ons huidig financieringssysteem nemen waarbij bonus/maluselementen worden ingebouwd om verstandig beleid te stimuleren. Dat kan dan gaan over het disciplineren van overheden om milieu- of armoededoelstellingen te bereiken, maar evengoed op het vlak van de activering van werklozen en de participatie van oudere werkne-

mers. Laten we ons echter hoeden voor leerlingtovenaars die ons een zogenaamd logisch model in de maag willen splitsen zoals twintig jaar geleden waarvan de dynamiek op langere termijn tot ontwrichtingen leidt.

De burgers hebben vooral recht op een transparant financiersstelsel waarbij complexiteit niet meer als een waarde op zich beschouwd wordt zoals in het verleden enkel omdat men het dan te moeilijk vindt om het stelsel in vraag te stellen. Tenslotte moeten we ook vooral een debat voeren over twee belangrijke blinde vlekken: wat met Brussel en wat met de staatsschuld? Vreemd dat men in de jaren 1990 vooral nadacht over deze twee onderwerpen die toch fundamenteel zijn en deze vandaag afwezig blijven.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.